Székaszó

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG ■ 2022. DECEMBER

Gondolatok 2022 karácsonyára

Jászol és kereszt 2022

„Ez lesz a jel: találtok egy gyermeket pólyába takarva és jászolba fektetve." (Lk 2,12). A végtelen, csillagmilliárdokat teremtő Isten nem földi pompával érkezett ebbe a világba. Gyönge, védtelen gyermekként, szegényes barlangistállóban született, s az állatok etetőjébe, a jászolba fektették.

Meggyőződésemmé vált gondolat hasított belém, hogy Isten talán azért akart ilyen körülmények között emberré lenni, és közénk jönni, azért érkezett védtelen, gyönge kisgyermekként, hogy merjük végre elhinni, semmi mást nem akar tőlünk, mint önmagát adni nekünk. Azért érkezik így, hogy merjük őt a karjainkba venni, magunkhoz ölelni. Isten bizonyos **értelemben rendkívül egyszerű** (**omnino simplex** – ahogyan az ókori filozófia és a középkori teológia megfogalmazta). Mi, emberek vagyunk olyan bonyolultak, telve sokféle hátsó gondolattal és görcsökkel. Isten végtelenül egyszerű. Önmagát ajándékozza nekünk. Ő kristálytiszta, túlcsorduló szépség, jóság, erő, kegyelem és irgalom, ragyogó igazság és harmónia, teljes béke.

Karácsony legfőbb üzenete ez. Isten mérhetetlenül szereti porszemnyi teremtményét, az embert. Számára végtelenül fontosak és értékesek vagyunk. Jobban szeret, mint ahogy a legjobb szülő tudja szeretni a gyermekét, mint a legjobb házastárs a kedvesét, mint a legjobb nagyszülő az unokáját, hiszen ő minden létező és így minden emberi szeretet forrása is. Amikor megszülettünk, nemcsak a szüleink ujjongtak, hanem ujjongott az örök teremtő Isten is, aki öröktől fogva akarta, hogy legyünk, megálmodott és megalkotott minket.

Ha valaki megérti ezt a nagy titkot, akkor a szíve megtelik örömmel, az élete pedig tartalommal, hiszen az örök, teremtő Isten számára végtelenül értékesek vagyunk.

Karácsony ünnepe arra hív bennünket, hogy az ünnep csendjében nyissuk meg a lelkünket, és engedjük, hogy a szelíden önmagát ajándékozó Isten belépjen, és betöltsön minket.

Hívjuk be, engedjük be Istent és az ő békéjét a családjainkba! Ha szeretnénk, hogy több házasság kötődjön, több gyermek szülessen, ahhoz mindenekelőtt erre van szükség. Szeretettől túlcsorduló, derűs, nagylelkű emberi szívekre. Kedves Szülők! A gyermekek legfőbb nevelője Isten. Sok mindent, amit a szülő sohasem tudna elérni a gyermeke életében és lelkében, azt Isten meg tudja tenni. Vezessük, engedjük hozzá a gyermekeket, a fiatalokat!

Karácsonyi álom

Hideg, fagyos decemberben
Tél szakálla egyre ontja:
Havat, zimankót és jeget,
Síkos utcakőre szórja.

Hó alatti vetés alszik,
Dunyháját a szelek rázzák;
Álmában terített asztal,
Szegényes családok várják.

Hó alatt házak gubbasztnak,
Ablakszemük néha felnyíl;
Bámészkodó gyertya fénye
A huzatban sercegve sír.

Jégvirágos ablak mögött
Egy kisfiú sóhajtva áll:
„Ha csak száraz hasáb volna,
Nem sírna a kályha sem már."

Ujjával ablakra rajzol,
Nyomán elolvad a virág;
Helyébe több száz inda fut...
Jég átveszi birodalmát.

Kint a tél csak tovább tombol,
Bősz erejét fitogtatja;
Álom csendes fuvallatja
A kis árvát betakarja.

Álmodik: együtt a család,
Karácsony este van újra...
Szeretet, öröm s boldogság!
Karácsonyfán csillag gyújtva.

Ünnepi díszben zene száll,
A család együtt énekel;
Együtt várják a kis Jézust,
Templomba együtt mennek el.

S az alvó kis árva arca
Fénylik, ajka mosolyra gyúl;
Ünnep van apró szívében,
Békét hozott neki az Úr.

Hideg fagyos decemberben,
Karácsony este van újra...
Angyal őrzi árvák álmát,
S tél a havat egyre ontja.

Albert (Balázs) Jolán

A jászol alázata és a kereszt végsőkig menő önfeláldozása – Isten cselekvésének és stílusának e két legfőbb szimbóluma és megvalósulása – minket is alázatra és nagylelkűségre hív. Aki mindig önmagával, a maga panaszaival, a maga akaratával van tele, az sohasem lesz képes belépni a másik ember szívének szentélyébe. Csak az őszinte, alázatos, hiteles szeretet előtt nyílnak meg az emberszívek kapui. Ha a házastárs képes megfeledkezni a saját sérelmeiről, és teret adni a társa érzéseinek, fájdalmainak, vágyainak, kéréseinek, ha tudja őt legalább háromszor annyit dicsérni, mint ahányszor kritizálja, akkor jutalmul megkapják az egység, a kiengesztelődés, a béke, az öröm ajándékát és csodáját.

A jászol alázata keresztény közösségeinket is arra hívja, hogy nyitott szívvel, baráti szeretettel forduljunk szegény, idős, beteg testvéreink felé. Ha a plébániáinkon nem lesz helye a szegénynek, a szenvedőnek, akkor hamarosan Istennek sem lesz helye a közösségeinkben. **Az új evangelizációnak két fő tartóoszlopa van.** Az egyik a hiteles istenkapcsolat, a vele megélt egység öröme és mélysége, az imádság, a szentségimádás és Isten igéjének bátor hirdetése. A másik pedig a szegények iránti szeretet. Ha ez a kettő együtt jár, azt a megélt örömhírt a világ észre fogja venni, be fogja fogadni.

A jászol alázata a világot is provokálja. Azt a világot, amelyben kiáltó ellentétek vannak ember és ember között. A Föld lakosságának leggazdagabb húsz százaléka fogyasztja el a bolygónkon megtermelt javak és ásványkincsek mintegy nyolcvannégy százalékát. A legszegényebb húsz százaléknak pedig csupán körülbelül 1,4 százaléknyi jut (David C. Korten). A Földön a magántulajdon egyre kevesebbek kezében koncentrálódik. Ahogyan természetesnek tartjuk, hogy egyetlen embernek sem lehet magánhadserege, hanem ez állami monopólium, ugyanígy meg kellene állapítani a magántulajdonként birtokolható javak felső határát is. Afrika nyomorának oka például nagyon nagymértékben a strukturális bűn: a gyarmatosítás, az országhatároknak az etnikai határok figyelembevétele nélkül, csak a gyarmatosító hatalmak szempontjai alapján történő meghúzása, az értékek és az ásványkincsek kézben tartása mind a mai napig. A világ gazdagabbik felének és különösen a volt gyarmatosító nagyhatalmaknak, az Afrikát ma is kihasználó multinacionális cégeknek elemi kötelességük volna Afrika felemelése, segítése. A Föld szegényebb régióinak megsegítése nélkül boldog, emberhez méltó jövő senki számára sem lehetséges ezen a Földön: „Nem lesz biztonságban a házunk, ha körülöttünk minden más ház ég."

Nemcsak Ukrajna ég, hanem mi is égünk ebben az esztelen harcban, ami szomszédunkban zajlik. A 2022-es év a háború éve volt - a 2023-as év legyen a béke éve. Ehhez elsősorban magunkban kell békét teremtenünk. A fegyver nem hoz békét, mert a béke az emberi szívekben kezdődik. Szent Ferenc hangsúlyozza ki, hogy a birtoklásvágy az a szikra, amely a háborúkat kirobbantja. Ő egy darabka kert birtoklását sem engedélyezte, mert úgy tartotta, hogy annak megvédésére és megtartására a végén még fegyverre is szükség lehet. (Agapé, októberi szám 2022).

A jászol alázata és a kereszt önfeláldozása minket is hív. **Ez a világ szeretetből lett**, és mi is arra születtünk, hogy megtanuljunk szeretni, odaadni az életünket, s így Isten örök szeretetének hatalmas szimfóniájában a szeretet énekét énekelhessük, élhessük. Minden kedves hívemnek azt kívánom, hogy az idei karácsonyon újra megszülessen a szívünkben és családjainkban Krisztus, és segítsen minket, hogy a jászol alázatával, a kereszt nagylelkűségével élhessük az életünket.

Farkas Árpád, lelkiatya

Pásztorjáték

Amikor Assisi Szent Ferenc megalkotta a III. században az első betlehemest, amelynek lényege, hogy átéljük a szent éjszaka eseményeit, annak átélésében segítette az akkori kor embereit, s ezzel egyidőben hagyományt teremtett meg karácsony előtt, ami a mai kor emberéhez is szól.

A hagyományok tovább folytatódnak, ha a betlehemest említjük vagy a hozzá kapcsolódó pásztorjátékot. A mi iskolánkban is nagy hagyománynak örvend a pásztorjáték, hiszen minden évben a Mártonffy György Általános Iskola VI. osztályát éri az a nagy megtiszteltetés és kiváltság, hogy megajándékozhatják a falu egész népét, és feleleveníthetik a karácsony lényegét. A betlehemesbe való bekapcsolódással az a célunk, hogy újra átéljük a szent éjszaka eseményeit, és hogy mindenki szívébe elvigyük az üzenetet, ami nem más, hogy JÉZUS MEGSZÜLETETT!

András Melinda, hittantanár és András Teréz magyartanár

Pillanatkép a 2020-as pásztorjáték próbájáról

Ünnepi gondolatok, melyek igazi karácsonyi hangulatot varázsolnak

Karácsonykor az ember mindig hisz egy kissé a csodában, nemcsak te és én, hanem az egész világ, az emberiség, amint mondják, hiszen ezért van az ünnep, mert nem lehet a csoda nélkül élni. (Márai Sándor)

Szép Tündérország ragyog föl szívemben, ilyenkor decemberben. A szeretetnek csillagára nézek, megszáll egy titkos, gyönyörű igézet, ilyenkor decemberben. (Juhász Gyula)

Cinke szeméről
foszlik az álom;
csenget a csengő:
itt a karácsony!
(Sarkady Sándor)

Angyalok húznak a világ fölött.
Hírét hozzák, hogy földre szállt a béke!
Megszületett az Igazság, a Jóság,
akit úgy vártunk: megszületett végre!
(Wass Albert)

Ezüst esőben száll le a karácsony,
a kályha zúg, a hóesés sűrű;
a lámpafény aranylik a kalácson,
a kocka pörög, gőzöl a tejsűrű.
Kik messze voltak, most mind összejönnek
a percet édes szóval ütni el,
amíg a tél a megfagyott mezőket
karcolja éles, kék jégkörmivel.
(Kosztolányi Dezső)

Az új év küszöbén

December az ünneplés mellett a számvetés időszaka is. Ilyenkor visszatekintünk az elmúlt év történéseire. Ha a világ dolgait nézzük, rengeteg esemény történt, amely megnehezítette az életét mindenkinek, de az előrejelzések szerint a jövő év még nehezebb lesz. Nincs ez másképp az önkormányzat háza táján sem, - nehéz évet zárunk, de a következő év még nehezebbnek ígérkezik.

A LEADER program keretében megpályázott és megvalósított projekt, amely a jenőfalvi múzeum kerítésének és udvarának rendbetételét célozta meg, valamint 3-5 perces rövidfilmek elkészítését tette lehetővé – amelyek községünk hagyományait, népszokásait és még élő mesterségeit mutatják be, – lezárult.

Befejeződött a Karcfalvi kultúrház felújítása és tűzvédelmi rendszerének kialakítása, csakúgy, mint a járda és parkolók kialakítása Karcfalva központjában. Előbbi uniós projekt keretében valósult meg, utóbbi az önkormányzat saját költségvetéséből.

Folytatódtak, de még mindig nem fejeződtek be a munkálatok a DKSZ Önkormányzati Fejlesztési Társulás égisze alatt zajló útfelújítási projektnél. Az aszfaltszőnyeg alaprétegét minden utcában elterítették, van, ahol a kopóréteget is, azonban a hideg időszak beköszönte miatt le kellett állni a munkálatokkal a tavaszig.

Folyamatban van a község kamerarendszerének bővítése. Az engedélyezés nagyon elhúzódott, így csak decemberben tudta elkezdeni a munkát a kivitelező.

Nem történt előrelépés azonban az E578-as jelzésű európai úton betervezett sebességkorlátozó táblák és gyalogátjárók ügyében. A forgalmi rendőrség helyszíni szemléjekor megígért engedélyt végül nem kaptuk meg. A gyalogátjárók létrehozását elutasították, így újra kellett készíteni a megvalósíthatósági tanulmányt a gyalogátjárók nélkül. Jelenleg zajlik a kijavított tanulmány szakellenőrzése, a projekt megvalósítása jövőre kell, hogy maradjon.

Az orvosi rendelő felújítására az Országos Befektetési Ügynökség (CNI) decemberben kiírta a licitet. Ha minden a terv szerint halad, a nyertes kivitelező cég tavasszal már neki is láthat az épület felújításának.

A tervek szerint ugyanez a bukaresti ügynökség fogja a karcfalvi iskolaépületek felújítását elvégeztetni, új iskolaépületet építtetni, valamint az iskola udvarát rendezni. A megvalósíthatósági tanulmányt elkészítettük, várjuk az együttműködési megállapodás megkötését, melynek révén átadjuk az ingatlant a befektetési ügynökségnek a munkálatok idejére.

Nyertesnek bizonyult a tavaly ősszel az Anghel Saligny programban benyújtott pályázatunk, melynek révén aszfaltréteggel boríthatjuk a Madicsa-fürdőre vezető DC83-as jelzésű községi utat. Elindítottuk a közbeszerzési eljárást a projekt kivitelezésére, ha minden rendben lesz, a tavasszal elkezdhetjük a munkálatokat.

Az idén további két pályázatot nyújtottunk be. Egyiket a Nemzeti Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv (PNRR) keretében a polgármesteri hivatal épületének felújítására, energiahatékonyságának növelésére, de a projekt részét képezi még elektromos töltőállomás létrehozása is. A pályázatot pozitívan bírálták el, várjuk a finanszírozási szerződés megkötését.

A másik pályázati kiírás a környezetvédelmi alapnál volt, és egy korszerű hulladékudvar kialakítását célozza meg. Ez a projekt is pozitív elbírálásban részesült.

Mint arról már korábban írtunk, a DKSZ Önkormányzati Fejlesztési Társulás révén hamarosan kiépülhet a gázhálózat egész Felcsíkon. A 2019-ben elindított projekt kivitelezése a tavasszal fog elkezdődni. Tudjuk azt, hogy a jelenlegi energiaárak mellett nem feltétlenül előnyös a gázzal való fűtés, és azt is tudjuk, hogy községünk utcái nemrég kaptak új aszfaltburkolatot, azonban mégis szükségesnek tartjuk a gázhálózat kiépítését a községben. Nem tudhatjuk, hogy a jövőben merre alakulnak a dolgok, eljöhet az idő, amikor ismét előnyös lesz a gázzal való fűtés, esetleg a kiépített hálózat más, alternatív fűtés alkalmazására is szolgálhat.

Főként a gyalogos utca létrehozásához, valamint az iskolai tornaterem elhelyezkedésének tisztázásához volt szüksége az önkormányzatnak a CEC Bank tulajdonában lévő ingatlan megvásárlására 2016-ban.

Miután létrehoztuk az utcát, valamint a tornaterem alatti területet is az iskola udvarához csatoltuk telekkönyvileg, felmerült az épület eladásának ötlete egy kevés hozzátartozó területtel együtt. Az ötletet tette követte. A nyílt árverésen az egyedüli jelentkező Csíknagyboldogasszony Egyházközség volt, így most már az ő tulajdonában van a CEC Bank épülete.

A Felcsíki Műjégpálya helyzete sem volt teljesen tisztázott telekkönyvileg, ugyanis az épület egy jelentős része az egyházközség tulajdonában lévő területen feküdt eddig. Hogy teljesen tisztába tegyük a jégpálya helyzetét, idén decemberben megvásároltunk két területet Csíknagyboldogasszony Egyházközségétől, így a jövő év elején a topográfiai munkák elvégzése után a Felcsíki Műjégpálya a hozzá tartozó területtel egyetlen telekkönyvön fog szerepelni, amely Karcfalva Község Önkormányzatának tulajdonában fog állni.

Bizakodva tekintünk a jövőbe, ám tudjuk, hogy az egyre bonyodalmasabb világhelyzet mellet a pályázatok önrészének előteremtése is meg fogja nehezíteni az önkormányzat helyzetét az elkövetkező időszakban.

A téli ünnepek közeledtével szeretnék az önkormányzat képviselő-testülete, valamint a polgármesteri hivatal munkaközössége nevében kellemes karácsonyt és boldog új évet kívánni Karcfalva és Csíkjenőfalva minden lakójának!

Gábor Tibor, polgármester

2022-RŐL (NAGYON) RÖVIDEN

Az, hogy rég nem vagyok gyakorló újságíró, onnan is látszik, hogy kizárólag a Székaszóba írok, és ide is évente egyszer. Így aztán nem nehéz onnan folytatni, ahol tavaly abbahagytam.

Aki kormányt alakít Romániában, általában nem tervez hosszú távra. A rendszerváltás utáni bő három évtized 34. kormánya alakult meg tavaly novemberben, így aztán joggal tűnhettem szkeptikusnak a frissen alakult PNL-PSD-RMDSZ kormánykoalíciót illetően. Ám egyelőre úgy látom, tévedtem. Ma az ad okot bizakodásra, hogy hozzánk hasonlóan a másik két pártot is a politikai stabilitás megteremtése vezérli. Különösen nagy szükség van erre most, hogy a februárban kitört háború gazdasági hatásai leginkább ezekben a hónapokban helyeznek nyomást a kontinensre, benne pedig Romániára is.

Ha nincs is egyetértés mindenben, alapvető dolgokban meg tudtunk egyezni az elmúlt évben, és azt is örömmel látom, hogy a PSD-s és PNL-s kollégák el tudják fogadni a Szövetség álláspontját, ha jobb megoldást kínálunk, mint ők. Ilyen volt az energiaárak hatósági szabályozásának kérdése. Mi azt mondtuk, hogy nem fizettethetjük meg a családokkal a villamos energia és a gáz piaci árát, és így is történt. Ma kedvezményesen jutnak hozzá az energiához a családok.

De nem ez az egyedüli öröm ebben a nehéz időszakban. A 2023-as évi nyugdíjak és a különböző juttatások kiszámításánál azt kezdeményeztük, hogy az idei infláció mértékét vegyük alapul, ne pedig a jóval alacsonyabb tavalyit. A családtámogatási és gyermeknevelési tervünknek köszönhetően kedvezményes hitelt kapnak a fiatal családok és az egyetemisták. Nem állnak meg a nagyberuházások, folytatódik a víz-, szennyvíz- és gázhálózatok kiépítése a falvakon; bölcsődék, sportlétesítmények, uszodák épülnek, oktatási, kulturális intézményeink újulnak meg, és ebben szintén jelentős a szerepünk. Háború idején általában a beruházások költségeit metszik vissza szerte a világban, de a kormány elfogadta az RMDSZ álláspontját: nem mondhatunk le ilyen körülmények között sem a jövőbe való befektetésről.

Tudom, hogy minden erőfeszítésünk ellenére a mostani ünnepi ráhangolódás sok családban nehezebb a szokásosnál. Nekik azt mondhatom, hogy továbbra is megteszünk mindent azért, hogy kevesebb terhet kelljen cipelni. Szívből kívánom mindannyiunknak, hogy a karácsonyt családunk, akár régen nem látott szeretteink körében töltsük.

Áldott karácsonyt és egy boldogabb, tervezhetőbb új évet kívánok!

Kelemen Hunor

Borboly Csaba: Hiszek a csapatban, a közösségben

Utakat épít Hargita Megye Tanácsa, gyors ütemben zajlik a kórházfejlesztés, egyre kisebb a szakadék a Hargita megyei emberek és a megyevezetés között, ezt bizonyítja Borboly Csaba 80 ezer követője a közösségi médiában. A mandátum kezdetén a megyeelnök azt mondta, a hit, munka, bizalom jegyében, és a 13 pontba foglalt víziók mentén dolgoznak.

2020. október 30-án Borboly Csaba székfoglaló beszédében úgy fogalmazott, csapatban és őszintén érdemes dolgozni. Óriási csapatmunka jött létre, nemcsak intézményi szinten, hanem térségenként is, nyitottsággal, az emberek bevonásával olyan témakörökkel is tudtak foglalkozni, amelyek nem a megyei tanács hatáskörei.

Digitalizálásra és a bürokrácia csökkentésére törekedtek a megyei tanácsnál, a cél az, hogy egy okostelefonnal lehessen ügyeket intézni. Egymillió euró gyűlt össze a pandémia időszakában a megyei sürgősségi kórház megsegítésére, ami kiváló eredmény egy ilyen kis megye esetében. De a példás összefogást bizonyították a Hargita megyeiek az orosz-ukrán háború esetében is.

„Hidakat, utakat építettünk a megemelkedett árak mellett is” – mondta Borboly Csaba, aki kifejtette, hogy út nélkül nincs gazdasági fejlődés.

A medvekérdésben is történt jelentős előrelépés, 31 áldozat pere folyik, a 16 pontban megfogalmazott javaslatokat országos és európai szinten is benyújtották.

A kórházfejlesztés gyors ütemben zajlik, megépült a heliport, egy sor szolgáltatással bővült a kórház, a régióból nem kell elutazni, és hamarabb kerülnek orvosi ellátásra a betegek. Az elkövetkező években is építőtelep lesz a megyei kórház, és újabb orvoslakások épülnek.

Minden Hargita megyei ember ugyanolyan fontos, sikeresen pályáztak a tanyavilág villamosítására az élhető Székelyföld megteremtése érdekében.

Sikeres a székelyudvarhelyi inkubátorház, az agrárium mellett pedig egyik nagyon fontos kérdés a turizmus.

Hargita Megye Tanácsa kiemelten foglalkozik a fiatalokkal, az országban elsőként készítették el az akciótervet a digitális oktatás megerősítésére.

„Két év alatt számos területen többet elértünk, mint húsz év alatt. Ez köszönhető annak, hogy a politikát kiszorítottuk a közigazgatásból, és a jó együttműködésnek parlamentereinkkel, a polgármesterekkel. Hiszek a csapatban, a közösségben. Remélem, a következő két év legalább ilyen sikeres lesz” – zárta beszámolóját Borboly Csaba.

Október utolsó vasárnapján a köszöntő a szépkorúaknak szólt!

Minden év október utolsó vasárnapján köszöntjük a szépkorúakat, de valójában arra kellene törekednünk, hogy minden nap megtegyük. Ugyanis szüleink, nagyszüleink pótolhatatlanok életünkben. Ők felbecsülhetetlen értéket képviselnek, az öregségben nem szabad csak a múlandóságot lássuk, hanem nézzük a tudást, az élettapasztalatot, aminek birtokosai. Németh Szilvi bácsitól hallottam: „Szokás mondani, hogy minden kornak megvan a maga szépsége, de hitet, bátorságot, erőt meríteni az idősektől bölcs dolog...„

Hatalmas ajándék az élet, az esetleges problémák ellenére is élvezni kell az élet adta minden pillanatot. Tudassuk velük mi, a közvetlen közelükben élők, hogy szükségünk van rájuk, bizonyosan vannak dolgok, amit jobban tudnak, mint mi, vagy csak Ők tudnak.

Jó érzés tölt el, ha visszaemlékezünk nagyanyáink, nagyapáink történeteire, amit fel tudunk idézni a gyermekkorunkból, amelyek akkor talán untattak, nem voltak olyan fontos momentumok az életünkben, de még nem tudhattuk, hogy akaratlanul is a személyiségünk részévé váltak azok a történetek, és igenis befolyásolták életünket, szemléletünket, gondolkodásmódunkat, szépérzékünket, ragaszkodásunkat. Valójában elültettek egy magot a lelkünkben, amit mi tudat alatt mindvégig ápolgattunk, megéltünk. Mindenképp, egy szilárd erkölcsi alapot teremtettek nekünk.

Bízzunk abban, hogy ezek a történetek, mesék a mi gyermekeinkben is maradandóak lesznek, mert mi továbbadjuk nekik, hozzátéve a saját történeteinket. Ezáltal remélhetőleg bölcsebbek leszünk, a gyermekeink pedig még bölcsebbek. És így olyan világot teremtünk magunknak, amely tiszteli a régit, és alapul veszi azt az új dolgok alkotásánál.

Karcfalva Község Önkormányzata, a karcfalvi Larix, és a csíkjenőfalvi Tercs közbirtokosságok meghívták mise után az ünnepelteket a művelődési házba, ahol együtt tölthettek egy kis időt, beszélgettek, szólt a jó muzsika Miklós Róbert és Bálint István előadásában, volt alkalmuk elfogyasztani egy kis süteményt, koccintottak egymás egészségére, egy kellemes hangulatú órát töltöttek. Megköszönjük a két közbirtokosságnak, hogy évről-évre támogat anyagilag az ilyen és hasonló, elmaradhatatlan rendezvények lebonyolításában. Emellett kívánunk a jelenlévőknek, a szép kort megélt embertársainknak jó egészséget, aktív öregkort amennyiben ez lehetséges, ebben a kesze-kusza, modern, félelemgerjesztő, pánikkeltő, ellehetetlenítő, egymásra nem figyelő, önző ugyanakkor reményekkel tele világban!

Kozma Anna

„Megjött a karácsony veres paripáján,
Fagylelő szelet fúj zúzmarázott száján.
Jézus, a megváltó e napon született,
Azért szent nevével kívánom hát nektek,
Kolbász alatt nyögjön a vén kakasülő,
Bőséggel teremjen búza, málé, szőlő,
Bojtosfarkú bornyú tíz-húsz az udvaron,
Csikó, tinó, bárány, birka az udvaron.
Tiszta jó szívemből kívánom ezeket,
Adjon az Isten boldog ünnepeket."

(Forrás: Czárán Eszter: Világnak Virága című könyvéből/Egy betlehemes köszöntő)

Székelyföld autonómiája iránti igényünket fejeztük ki!

Fotó: Bogdán István

Székelyföld területi autonómiájáért őrtűz lobbant október 30-án, vasárnap este, „a nagyboldogasszonyi templom mögött húzódó dombnyúlványon" (Pál-Antal Sándor). A résztvevő „tömeg" nem volt nagy, de annál lelkesebb. Szürkülödött, zászlók lobogtak, pattogott a tűz, játszott a helyi fúvószenekar, himnuszt énekeltek a jelenlévők, meghallgatták az alkalomhoz illő ünnepi beszédet, majd csöndesen a tüzet bámulták ki-ki gondolatába mélyedve. Pontosan nem tudni mire gondoltak, veszélyre? Jeltűzre? Lármafára? Jogokért való kiállásra? Összetartásra? Békés harcra? Hagyományaink megélésére? Vagy csupán jó érzés volt jelen lenni, együtt a közösség lakóival, barátokkal, ismerősökkel, s csak nézni a közösség és a tűz erejét...

A szervezésben részt vállaló személyeknek és intézményeknek ezúton mondunk köszönetet.

Kozma Anna

A táltos madár – Irodalom a színpadon

November 17-én nagy megtiszteltetésben volt része a VI. osztálynak: A táltos madár, avagy Irodalom a színpadon című kommunikációfejlesztő, önkifejezést és irodalmi ráhangolódást segítő programmal látogatott el iskolánkba Némethy Zsuzsa színész és Sipos Tünde színész, drámapedagógus.

A mostani foglalkozás két tanórát ölelt fel, ez alkalommal Kányádi Sándor A táltos madár című elbeszélését dolgozták fel a gyerekek a műhelyvezetők irányításával. A foglalkozás témája nagyon aktuális: a kiskamaszkor problémáit járták körül a résztvevők. Az önnön táltosságunkkal, különleges képességeinkkel való szembesülés, az állandó ellenkezés és elégedetlenség a felismert gyengeségeinkkel minden nap visszatérő kérdéskör.

A foglalkozás során a gyerekek megismerkedhettek több drámapedagógiai módszerrel, interaktív volt, és bátran kijelenthetem, megszerettetett egy irodalmi alkotást úgy, hogy általa önmagukhoz is közelebb kerülhettek.

A kaland folytatódik: januárban újabb foglalkozásra kerül sor, a másik Kányádi-szöveggel, a Néma tulipánnal fognak megismerkedni a VI. osztályos tanulók.

Köszönjük ezúton is a foglalkozásvezetőknek, hogy részesei lehetünk a programnak!

András Teréz, magyartanár

Pedagógusnap a Mártonffy György Általános Iskolában

bővült a társaság, hiszen a sofőr is kedvet kapott a kirándulásra és csatlakozott. Közel 4 órás gyaloglás és 1000 m fölötti szintkülönbség megtétele után, a kirándulás koronájaként 520 lépcsőfok vezetett a hegység legmagasabb csúcsához, ami után a felemelő látvány és élmény minden fáradságot feledtetett.

Ezután a hegyről lefele tartva a csodálatos kétlépcsőcs vízesés és kötélmászás is felkerült a listára, ami annyira hosszúra sikeredett, hogy a csapat már napnyugta után érkezett vissza az autóbuszhoz.

Összességében nem bánta meg senki azt, hogy a szabadnapja nem sikerült kifejezetten „pihenősre", az utóhangok és szóbeli beszámolók ezt többször is bizonyították. Örömmel látjuk tehát, hogy él még a mozgás, a természet iránti érdeklődés és ösztön az iskolákban a felnőttek körében is, és reménykedünk, hogy talán hagyomány is lehet ebből, nem csak helyileg, szélesebb körökben is.

Kánya Tihamér, földrajztanár

Egy naptári év általában 365 napból áll. Minden napra jut valamilyen ünnep, megemlékezés, tiszteletadás valamely ország, város, nemzet, csoport vagy akár egy személy kiemelésére, dicséretére, felköszöntésére, gondoljunk csak a névnapokra, születésnapokra vagy akár a gyereknapra, munkaszüneti napra is. Ezeken a napokon, ünnepeken már ismerjük a megszokott tevékenységeket, rendezvényeket eseményeket, de vajon mi történik minden év október 5. napján? Ekkor van ugyanis a **pedagógusok világnapja**, amit nemzetközi szinten **október 5-én** tartanak.

A karcfalvi **Mártonffy György Általános Iskola** munkaközösségének egy része 2022-ben ezen a napon, kihasználva a munkaszüneti nap adta szabadidőt kirándulásra, gyalogtúrára adta a fejét. Nem egy sétakirándulásról volt szó, 1904 m magasságba kapaszkodtak fel a Keleti-Kárpátok egyik legimpozánsabb és legkedveltebb kirándulóhelyére a Csalhó-hegységbe.

A várakozásokat felülmúlva 10 lelkes túrázó indult útnak kora reggel a Neamț megyében található útvonal megtételére. A hegy lábánál örömmel tapasztalták, hogy még egy taggal

Barangoljunk Székelyföldön

A karcfalvi iskola 7. osztályos diákjainak és osztályfőnöküknek nagy örömére szolgált, hogy kirándulási lehetőséget kaptak a Barangoljunk Székelyföldön program keretén belül. A kirándulás útvonala Karcfalva – Szováta – Marosvásárhely – Karcfalva volt. 2022. október 17-én reggel indultunk Karcfalváról, és a délelőtti órákban érkeztünk meg első célállomásunkhoz, a szovátai Medve-tóhoz, ahol körbejártuk a Medve-tó tanösvényt, és Kánya Tihamér földrajz szakos tanár segítségével ismerkedtünk a környezettel és a tó élővilágával.

Következő úti célunk Marosvásárhely volt. Itt megfigyeltük a híres Teleki Téka épületét, majd a kibővült állatkerthez érkeztünk. Az állatkertben vidékünkön ismert vagy ritka állatfajokkal, hüllőkkel, madarakkal ismerkedhettünk meg, értékes információval gazdagodhattunk.

A kirándulás talán legemlékezetesebb pillanata volt, amikor a nemzeti útról megpillantottunk egy nagyméretű medvét a Szováta – Parajd közötti vasúti síneken.

Az esti órákban érkeztünk haza tele élményekkel, jókedvvel és énekszóval.

Köszönetünket fejezzük ki a polgármesteri hivatalnak és a közbirtokosságnak, valamint a támogatóknak, hogy létrejöhetett ez a felejthetetlen kirándulás.

A gyerekek szerint:

Érdekes és tanulságos volt a kirándulás. Nagyon tetszett a Medve-tó és környéke, az állatkertben különösen tetszettek a különféle mintájú, rejtőzködő állatok. Az egész kirándulás maradandó élményeket hagyott bennem. (Kedves Dóra)

Szerintem akármilyen kirándulásról legyen szó, akárhol, mindig egy jó csapatösszerázó eseménynek bizonyul, és pláne ha a természetben zajlik, még jobbá, kellemesebbé teszi a kirándulás hangulatát! Hálásak vagyunk Biró Katalin osztályfőnökünknek, hogy szánt ránk időt, és megpályázott egy olyan kirándulást, ami nagyon jól sikerült. Jó emlékekkel térhettünk haza, és szívesen gondolunk az együtt töltött időre. (Péter Bernadett)

Én örvendek, hogy eljuthattam a Medve-tóhoz, nagyon jó volt ott a köveken járkálni. Az állatkertben cukik voltak az állatok, és nagy élmény volt, hogy láthattam az elefántot. (Márton Kamilla)

Nagyon boldog voltam amikor megnyertük a Barangoljunk Székelyföldön pályázatot. Ezúton is köszönetemet fejezem ki Biró Katalin osztályfőnöknőnknek, aki nélkül nem tudtunk volna eljutni a Medve-tóhoz valamint a Marosvásárhelyi Állatkertbe. Ezen a kiránduláson nagyon jól éreztem magam, és remélem, hogy mindenki ugyanígy érez. Meg szeretném köszönni még Kánya Tihamér tanár úrnak, hogy ő is vállalta a kísérő szerepét. (Tankó Artúr)

Szerintem minden kirándulás nagyon jó! Nekem eddig mindegyik tetszett! A szovátai Medve-tó különösen tetszett, mert nagyon szépen körbe lehet menni. Mi is körbe jártuk. A vásárhelyi állatkertben sok szép állatot láttunk. Biró Katalin tanárnővel voltunk és Kánya Tihamér tanár úrral. Velük nagyon élveztem a kirándulást, mert mindig jó volt a hangulat! (Gegő Panna)

Szerintem nagyon jók a kirándulások, nagyon lehet élvezni, és így együtt vagyunk. Nekem nagyon tetszett az egész kirándulás. Nagyon élveztem amikor Szovátán voltunk a Medve-tónál és utána a Marosvásárhelyi Állatkertben. (Kedves Izabella)

Nekem nagyon tetszenek azok a kirándulások, amit Biró Katalin osztályfőnökünk szervez. Ami a legjobban tetszett a szovátai és marosvásárhelyi kirándulás volt, ahol az állatkertben voltunk. (Kedves Cecília)

Nagyon tetszett az osztálykirándulás, nagyon szép volt, jól telt. Köszönjük az iskolának, tanároknak, autóbusz-vezetőknek és a közbirtokosságnak, hogy részt vehettünk. (Travaglino Stefánia)

Nagyon tetszett, köszönöm, hogy részt vehettem. (László István)

Én jól éreztem magamat, nekem tetszett az állatkert és az egész kirándulás. (Szopos Tamás)

Biró Katalin, osztályfőnök.

Román kommunikációs vetélkedő

Iskolánk tanulói meghívást kaptak a felcsíki iskolák számára november 5-én megrendezett román kommunikációs vetélkedőre, amely a csíkcsicsói Kájoni Tanoda Egyesület szervezésében és Hargita Megye Tanácsának támogatásával jött létre.

A karcfalvi Mártonffy György Általános Iskolát Kálmán Bianka és Travaglino Stefánia (7. osztályos tanulók) valamint Dobos Péter és Sugár Andor (8. osztályos tanulók) képviselték.

Csapatversenyről lévén szó, a gyerekek együtt dolgozva kellett román nyelvű játékos kommunikációs feladatokat megoldjanak. A verseny külön felkészülést nem igényelt, a csapatunk viszont így is a maximális pontszámot kapta, és az előkelő I. díjjal tértünk haza, amely minden csapattag számára, az oklevél mellé egy-egy 100 lej értékű könyvutalványt jelentett.

Néhány gondolat a gyerekektől:

Mi a csíkcsicsói román versenyen képviseltük a Mártonffy György Általános Iskolát. Úgy mentünk, hogy csak kipróbáljuk magunkat. Biztosak voltunk benne, hogy nem fogunk nyerni, viszont sok érdekes feladatot kaptunk, amit nagyon élveztem. Majd jött az eredményhirdetés, és mondták, hogy I. helyezettek lettünk... nem akartuk elhinni. Amikor eljöttünk, mondta Biró Katalin román szakos tanárnő: „Jöttünk, láttunk, győztünk.!" (Kálmán Bianka)

Én nagyon örvendek, hogy részt vehettem ezen a versenyen és újabb tapasztalatokat szerezhettem. Köszönöm az iskolának és a tanárnőmnek a lehetőséget. (Travaglino Stefánia)

Mivel első alkalommal voltunk ilyen típusú vetélkedőn, nagy újdonság volt számomra. Mikor megérkeztünk Csicsóba a kultúrházhoz, eléggé meg voltunk ijedve. Beérkezve a terembe sok gyereket és tanárt láttunk. A csapatunk engem választott szószólónak. Mikor elkezdődtek a feladatok meglepődtünk, mert elég nehezeknek találtuk azokat. Idővel annyira belejöttünk, hogy nagyon élveztük. Amikor az eredményhirdetés következett nagyon izgultunk... Elkezdődött, és látni véltük, hogy bekerültünk az első háromba, aztán kihirdették a harmadikat is. Ezt követően kihirdették a másodikat is, és kiderült, hogy mi lettünk az elsők. Nagyon-nagyon örültünk. Számomra ez egy nagyon jó élmény volt, és remélem, hogy az év folyamán még lesz ilyen verseny, ahol próbára tudjuk tenni magunkat. (Dobos Péter)

Egy nagyon jó verseny volt, tele izgalommal és akcióval. Én nagyon jól éreztem magam a verseny ideje alatt, ezt a csapatban való munkának és az érdekes és változatos feladatoknak köszönhetem. Nagyon örülök, hogy ott lehettem. (Sugár Andor)

Biró Katalin, román-angol szakos tanár

Mese, vers és népdal az iskolában

A Mártonffy György Általános Iskola tanulói a 2022-2023-as tanév elején is benevezhettek a várva-várt iskolai versenyekre. Idén összesen 120 diák vállalta a felkészülést és a megmérettetést.

A zsűri tagjai – Fekete Ottilia, András Teréz, Sövér Benedek Tímea, Kozma Anna és Gábor Emilia – az adott versenykiírásnak megfelelő szempontok szerint értékeltek, majd hasznos tanácsokkal látták el a gyerekeket.

Legtöbben a versmondásra vállalkoztak. Tavasszal, a körzeti versenyeken a csoportok I. díjazottjai vesznek részt. A mesemondás körzeti szakaszáról Szőcs Bálint, II. osztályos tanuló tért haza dicsérő oklevéllel. A népdalverseny megyei szakaszán Kurkó Krisztina, III. osztályos tanuló képviselte iskolánkat.

Köszönetet mondunk a:

- Csorgó Egyesületnek, mert 2018-tól támogatja az iskolai versenyeket Hargita Megye Tanácsának pályázatai és a helyi Közbirtokosságok segítségével. Idén is így tudtunk minden gyereknek ajándékkönyveket, emléklapokat és okleveleket adni;
- Hargita Megye Tanácsának, mert pályázási lehetőséget biztosít az iskoláknak;
- Mártonffy György Általános Iskola vezetőségének, hogy lehetővé tette a verseny megszervezését;
- kollégáknak, hogy segítettek a versenyek lebonyolításában.

Élmény volt látni és hallgatni a lelkes, kitartóan készülő, tehetséges diákokat, akiket jövőben is szeretettel várunk!

Ambrus Irma és Antal Etelka, szervezők

A Csíkkarcfalvi és Csíkjenőfalvi Ifjúsági Fúvószenekar a XXVIII. Helvéciai Szüreti Napokon

Helvécia testvértelepülésünk polgármesterének meghívására 2022. augusztus 31. és szeptember 4. között Magyarországra utazott a fúvószenekarunk 36 fővel a ***XXVIII. Helvéciai Szüreti Napokra****. A zenekart elkísérte még Mihály Lehel-Róbert helyi tanácsos is.*

Nagyon jól fogadtak a házigazdák. A fúvószenekarunknak több fellépése is volt a szüreti napok keretén belül. Először a megnyitó ünnepségen volt egy kis előadásunk, ahol természetesen a himnuszok is elhangzottak. Kezdetét vette a három napos esemény rengeteg sok programmal, fellépéssel, érdekességgel, amelynek mi is részesei lehettünk. A következő napon volt a nagy szüreti felvonulás. Ekkor sok lovas hintóval, fogattal mennek körbe a faluban főként énekszóval. A fúvószenekar is egy mazsorett csoport után menetelt szép, magyar indulókkal. Ez a nap fárasztó volt, ezért pihenésképpen a vendéglátóink a lakiteleki élményfürdőre is elvitték a fúvószenekart és kísérőit. A gyerekek számára nagyon nagy élmény volt, mivel sok közülük nem is volt még ilyen helyen. Esténként bekapcsolódtunk a szüreti napok programjába, néztük a különböző meghívottak fellépéseit. Ez is nagy élmény volt, mivel egy-egy fellépőt eddig csak televízióból vagy interneten láttunk.

A harmadik napon a református templomban énekeltünk, és zenéltünk. Sok gyerek eddig nem is látott református templomot, ezért ez is különleges nap volt. Nagyon sok élményt szereztünk ezen pár nap alatt, és egyben nagyon jó csapatépítő és közösségformáló hatása is volt ennek a kirándulásnak.

Nagy élmény volt ez az utazás és turné mindenki számára.

Nagyon köszönjük Helvéciai Nagyközség Önkormányzatának a csodálatos fogadtatást. Köszönjük a Csorgó Egyesületnek, hogy az utazásunk költségét megpályázta. A fúvószenekar turnéjának támogatója a Magyar Kormány Miniszterelnöksége és Nemzetpolitikai Államtitkársága volt a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. révén.

Bálint Zoltán, karnagy

Csíkszék és a csíkszéki nemesség a 16-17. században

Csíkszentdomokoson született, jelenleg községünkben él családjával Dr. Karda-Markaly Aranka történész. Szakterülete a ***koraújkori Csíkszék****, valamint* ***Erdély története****. A 16.- 17. és 18. századi latin és magyar nyelvű történeti források szakértője. Munkájában a gyűjteménykezelés mellett számos cikket publikált, évkönyvet, konferenciakötetet szerkesztett. Szervezett konferenciát, vett részt magyarországi muzeológusi továbbképzésen az Országgyűlési Múzeumban, valamint aktív résztvevője volt a várostörténeti kiállítást létrehozó csapatnak. Idén jelent meg, és szülőfalujában mutatta be a fenti címmel megemlített első önálló kötetét. A kötet alapját a szerző doktori disszertációja képezi. A könyv 2022. október 11-én jelent meg, kiadója az Erdélyi Múzeum-Egyesület, oldalak száma 212, kötése kartonált.*

Karda-Markaly Aranka: Csíkszék és a csíkszéki nemesség a 16-17. században *című kötete, a szerző első önálló könyve. A kutatás időintervallumaként az 1562-1690 közötti periódust határozta meg a szerző, míg földrajzi-történeti szempontból a Csíki-medencében elterülő Csíkszéket vizsgálja, amely magába foglalta az itt lévő harminchat települést. A településtörténeti részben a szerző ismerteti a csíki települések történetét, az itt élő társadalom tagozódását, összehasonlítja a falvakat egymással. A következő fejezetben részletesen olvashatunk a korabeli eseményekről, amelyben a csíki elöljárók is részt vettek, befolyásolva a fejedelmi politikát. Majd a kötet következő részében azon vezetőket, tisztségeiket, és családi- rokoni kapcsolataikat ismerhetjük meg, akik szerves részei voltak a fejedelmi udvarnak, valamint a szék elöljáróiként, vagyonukkal és befolyásukkal alakították annak történetét. Ugyanezen fejezetekből már megismerhettük részben Csíkszék társadalmának egy részét, a kötet egyik legterjedelmesebb részében a teljes csíkszéki társadalmat, nemcsak a katonáskodó réteget, hanem az őket kiszolgáló népeket is megismerhetjük, illetve azt a társadalmi dinamikát, amely a különböző rétegek között volt. A kötet különös színfoltját jelenti az utolsó fejezet, amely a helyi elit, azaz a nemesség öltözködési és reprezentációs tevékenységét mutatja be, megismerhetjük ezáltal a korabeli vezetőség mindennapjait, a divat iránti érzékenységüket, lakáskultúrájukat. Ez a rész olyan új eredményeket láttat, amelyre eddig a történészek Csíkszéket tekintve nem igazán tértek ki, viszont egyik legérdekesebb információkkal gazdagítja az olvasót.*

A szerzőről: Dr. Karda-Markaly Aranka, történész, a Csíki Székely Múzeum igazgatója. Tanulmányait a BBTE Történelem Karán, Történelem szakon végezte, doktori dolgozatát 2021. júliusában védte meg, melyből 2022-ben megszületett a fenn említett kötet. Kutatási területe elsősorban a koraújkori Erdély, Székelyföld története. Ezen belül a legutóbbi tanulmányok elsősorban Csíkszék koraújkori történetére vonatkoznak, de korábban folytatott kutatásokat a Vajdahunyadi vár és uradalom 17. századi történetére vonatkozóan is.

Megjegyzés: 2023. január folyamán megtisztel a szerző és községünkben is bemutatja kötetét. Az időpontot egyeztetjük Dr. Karda-Markaly Arankával és mihamarabb közzétesszük, hogy a kedves érdeklődő faluközösség a lehető legnagyobb számban részt vehessen a könyvbemutató eseményén.

Ezúton is tisztelettel megköszönjük a szerkesztőség nevében, hogy kérésünknek eleget tett.

(K. A.)

„FOGJUNK ÖSSZE AZ ÉLETMENTÉS ÉRDEKÉBEN!”

- volt a felhívás címe, ami sajnos nem keltette fel a faluközösség figyelmét.

A Hargita Megyei Mentőszolgálat és az Erdély Mentőcsoport Csíkszék Egyesülete az idén is megszervezte a BSL-Maratont – alapszintű újraélesztést tanító képzéssorozat – a térség számos településén, többek között Karcfalván is, amelynek célja lett volna felhívni a lakosság figyelmét az életmentő ismeretek fontosságára.

Bármilyen baleset esetén a mentési lánc első eleme a felismerés, a gyors segítséghívás és a laikus segítségnyújtás a szakképzett személy megérkezése előtt. Mivel a stroke az egyik leggyakoribb halálozási ok és a felnőttkori rokkantság élenjáró okozója, ezért rendkívül fontosnak tartották a program szervezői, hogy felhívják a figyelmet a stroke legfontosabb tüneteire, valamint annak tudatosítására, hogy a stroke-beteget azonnal kórházba kell szállítani. Ezért az alapszintű újraélesztés és elsősegélynyújtás, valamint a mentőhívás alapszabályait és folyamatát is ismertették.

A képzést a Karcfalvi Művelődési Házban szerveztük, abból a meggondolásból, hogy ne legyen helyszűke miatt probléma, sőt két egymást követő időpontot is foglaltunk, hogy aki részt vesz az ingyenes (!) programon, komfortosan és tartalmasan tölthesse azt a másfél órát, ne legyen zsúfolt a helyszín, ne legyenek zavaró tényezők. A foglalkozás körülbelül másfél órát vett igényben, ami az elméletet és gyakorlatot is tartalmazta. A szervezők fontosnak tartották, hogy a felnőtt érdeklődők mellett, a gyermekek és a fiatalság is részt vegyen az eseményen.

Ehhez képest szerencsénk volt a helyi iskola két felsőbb tagozatának gyermekeivel és az őket kísérő pedagógusokkal, mert a felnőtt korosztályból kevés érdeklődőt tudtunk felírni a listára. Kevesebb, mint 50 személyt tudtunk regisztrálni és keserű volt a szájíz mindkét fél részéről. Ezen az eseményen a Hargita Megyei Mentőszolgálat Vezérigazgatója Péter Szilárd és rajta kívül hat szakember volt jelen, akik lefolytatták az ingyenes képzést, teljes felszereléssel, gyakorlóbabákkal, és minden fontos kellékkel vonultak ki és nem utolsósorban szakmai képzettségükkel, amit átadni kívántak nekünk, laikusoknak. Fontos lett volna nagyobb érdeklődést mutatni a közösségünk részéről, ha csak tiszteletből is, mert kevesen vagyunk tisztában, hogy mit is kell tenni vészhelyzet esetén, ne adj’ Isten, ha mi lennénk vészhelyzetben, mekkora segítség lenne két kéz és a jóindulat bárki részéről, hogy túlélhessük, élhessünk…

A jelenlévők tudni fogják, hogy sürgősségi esetben miként kell helyesen hívni a 112-es egységes segélyhívó számot, ezen keresztül a mentőt, és hogy annak megérkezéséig hogyan tudunk a leghatékonyabban segíteni a bajbajutott személyen. Hogy szólítjuk meg határozottan a veszélyben lévő személyt, hogy felmérhessük a kialakult helyzet súlyosságát, az oxigénellátást hogyan biztosítsuk a légutak nyitva tartásával, hogy emeljük meg az állát, és hogy billentjük hátra a fejét, befújásos lélegeztetéssel orron vagy szájon keresztül, és a keringés mesterséges fenntartásával, amit a mellkasra gyakorolt külső nyomással tudunk elérni.

Az agyunk öt percnél többet nem él túl oxigén nélkül, minden egyes perc számít! Ezért fontos, hogy aki mellette van, ismerje fel, hogy mi történhetett, hívjon segítséget, és azonnal fogjon hozzá az újraélesztéshez.

Karcfalva Község Polgármesteri Hivatala nevében ezúton szeretnénk köszönetet mondani a Hargita Megyei Mentőszolgálat igazgatójának, Péter Szilárdnak és munkatársainak fáradságos munkájukért, akik önzetlenül adták tudásuk legjavát, és felkészítették azt a kevés érdeklődőt úgy mentálisan, mint gyakorlatban, egy részleges segítségnyújtás elsajátítására, abban bízva, hogy ezt tudják majd kamatoztatni, ha a helyzet úgy kívánja.

Jó munkabírást, könnyű szolgálatot és áldott ünnepeket kívánunk mindannyiuknak!

(K.A.)

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK A SZŰRÉSRŐL

Napjainkban egyre divatosabbá vált fogalom a szűrés. Ezen cikk megírását, valamint megjelenését megelőzte egy szűrővizsgálat községünkben is, egyetlen a hosszú pályafutásom alatt. Utólag is érdemes beszélni róla, mivel igen szép számban jelentkeztek erre a vizsgálatra.

A szűrés tünet és panaszmentes személyek időnkénti vizsgálatát jelenti, amit abból a célból végeznek, hogy a még rejtett betegség fennállásának valószínűségét kizárják, vagy megerősítsék. A szűrővizsgálatok célszemélyei az egészséges, vagy magukat egészségesnek gondoló személyek. Mivel a népesség egészségügyi állapota a posztkommunista országokban elég aggasztó, az általános elhalálozás magas, az átlagéletkor alacsonyabb, mint a fejlett nyugati országokban, az orvostudomány mai álláspontja szerint a betegségmegelőzésben a szűrővizsgálat a legígéretesebb stratégia.

A szűrés legismertebb formája a tüdőszűrés, amelyet a népbetegségnek számító tuberkulózis felszámolására hoztak létre. A tüdőszűrést az egészségügyi hatóság kezdeményezi, kiterjesztését az adott körülmények szabják meg, például a betegség gyakori előfordulása. A betegségek nem „derült égből villámcsapásként" törnek ránk, hanem egy időben akár évekre elhúzódó, több szakaszból álló folyamat eredményei. A betegség kialakulásának folyamatában két szakasz különíthető el. Az egyik a biológiai kezdet, amikor a betegség még rejtetten, sejtszinten indul. Ebben a szakaszban a rizikófaktorok kiiktatásával, mint a dohányzás, helytelen táplálkozás, mozgásszegény életmód stb., elejét lehet venni a betegség kialakulásának. A második szakasz a betegség okozta tünetek és panaszok megjelenése, amikor a beteg általában orvoshoz fordul, ezzel kezdődik a klinikai szakasz.

A megbetegedések és a halálozás aránya arra mutat, hogy a daganatos betegségek többsége előrehaladott állapotban kerül kórismézésre és kezelésre az egészségügyi ellátó rendszerbe, amikor a beteg még kezelhető ugyan, de az eredményes kezelés kilátásai már korlátozottak. A korai, még tünetmentes stádiumban való felfedezés egyetlen szervezett módja a szűrővizsgálat. Ha a szűrővizsgálat eredménye negatív, az egyén megnyugodhat. Ha az eredmény pozitív, a szűrővizsgálat időben előbbre hozza a diagnózist és a kezelést. Az időnyerés nagyobb esélyt ad a súlyosabb következmények elkerülésére, vagy a teljes gyógyulásra, mintha a beteg a tünetek és panaszok megjelenése után fordult volna orvoshoz.

Ezért tudom javasolni az elkövetkezőkben is, ha bármilyen szűrővizsgálatot hirdetnek, tudva a jótékony hasznáról, bátran vegyünk részt.

Dr. Waczel Attila, főorvos

Tudja-e hogy?

`• Az „angyalok világába" költözött **Szabó György, Gyuri bácsi** magyar természetgyógyász, a népi gyógyítás művelője, **„a bükki füvesember"**. Kitüntették A Magyar Érdemrend lovagkeresztjével 2018-ban. Kuruzslással is vádolták. A róla készült portréfilmben azt mondta: *„halál ellen nincs orvosság, de az odáig vezető út szép is lehet"*. 95 évet élt, december 4-én távozott az élők sorából. (1928-2022)

• Tizenöt év alatt közel 66 milliárd eurót pumpáltak a kivándorlók Románia gazdaságába. Ebből 5,6 milliárd eurót küldtek haza a külföldön élő Román állampolgárok 2021-ben, derül ki a Román Nemzeti Bank (BNR) adataiból. A külföldön élő román állampolgárok számát pontosan senki sem ismeri. Olaszországban legalább 1,13 millióan vannak, Spanyolországban 1 milliónál többen, a Nagy-Britanniában és Németországban élők számát 1,06 millióra, illetve 800 ezerre becsülik. Korábban a hazaküldött pénzek jelentős része ingatlanbefektetésekre ment, a külföldön élők jellemzően nagyvárosokban, Bukarestben, Kolozsváron és Temesváron vásároltak lakásokat. (*Forrás: maszol.ro*)

• Az aszály ellenére Románia idén is az Európai Unió negyedik legnagyobb búzatermesztője volt, írja a Ziarul Financiar. Az Eurostat adatai szerint a hazai termés 9,18 millió tonna volt, kb. 1,2 millióval kevesebb a tavalyinál. Ez viszonylag jó eredmény, egyes korábbi prognózisok ugyanis csak 7,8 millió tonnával számoltak. (*Forrás: maszol.ro*)

• „**Nem tudok másként élni, csak néprajzosként**" – fogalmazott a Hargita Megyéért díj átvétele után **Kis Portik Irén**. Gyergyószárhegyen, a Lázár-kastély lovagtermében adták át a Hargita Megyéért díjat Kisné Portik Irén néprajzosnak csütörtökön, december 5-én. A helyszín találó, hiszen szerteágazó kulturális tevékenységének egy évtizedét itt töltötte. Székelyföldi, erdélyi népi örökségünk gyűjtését vállalta, és ezzel kapcsolatos munkái tíznél is több kötetben jelentek meg, illetve újabbak vannak készülőben. (*Forrás: székelyhon.ro*)

A karcfalvi sportkollégium igazgatója mesél az új létesítményről

Az elitképzési rendszer elindulásával több, mint 50 fiatal jégkorongozó népesítette be a Karcfalván található sportkollégiumot. Az új alintézménynek meg kell szerveznie a játékosok lakhatását, étkezését, tanulását, iskolai utazását, de segíti lelki, szellemi fejlődésüket is. Ezt a rendkívül összetett szakmai, pedagógiai feladatot a kollégium tanulmányi igazgatója irányítja. A beköltözés után két hónappal **Rancz Edittel** beszélgettünk saját szerepéről és a kollégiumot érintő legfontosabb kérdésekről.

Milyen célokkal, milyen várakozásokkal, milyen tervekkel vágott bele az új kihívásba?

Amikor elkezdtem, az járt a fejemben, hogy a gyerekeim is sokáig voltak kollégisták, ahol rengeteg segítséget, támogatást, útbaigazítást kaptak a nevelőtanároktól, és úgy éreztem, hogy ebből valamit nekem is vissza kell adnom. Mivel az én fiaim nagyon jó tapasztalatokkal gazdagodtak, próbálok én is más gyerekeinek valami hasonlót nyújtani.

Egész pontosan a Székelyföldi Jégkorong Akadémia elitképzési programjában mik a feladatai a tanulmányi igazgatónak?

A mindennapi élet megszervezése a kollégiumon belül. Nekem kell követnem, hogy minden rendben folyjon, az iskolai utazás, az iskolai programokon való részvétel, a tanulóóra, az edzésen való részvétel. Tartom a kapcsolatot a tanintézményekkel, amelyekbe járnak a játékosok, igazgatókkal, szaktanárokkal egyeztetek. Elsősorban pedig a gyerekekkel igyekszem mindennapi kapcsolatban lenni, hogy tudjam, ők miként élik meg ezt a nagy váltást, amely az életükben lezajlott. Ugyanakkor a rendelkezésre álló idő függvényében próbálunk szabadidős tevékenységeket szervezni.

Olyan sportolók laknak a kollégiumban, akik a hivatásos jégkorongra készülnek, milyen szerepet tölt be az ő életükben a tanulás, mennyire fér bele a hétköznapjaikba, hogy lehet megtalálni az egyensúlyt?

Azt látom, hogy az elvárások mindkét fronton nagyon nagyok, és ez nem könnyű feladat a számukra. Én egy kicsit anyáskodó is vagyok, ezért észreveszem, amikor fáradtabbak. Természetes, hogy vannak, akik jobban tudnak teljesíteni, sokkal jobban bírják a kettős terhelést, a legnehezebb edzés, legkeményebb nap végén is minden iskolai feladatot elvégeznek, segítséget kérnek.

Tehát össze lehet egyeztetni a tanulást és a kiemelt jégkorongos felkészülést, de ebben is eltérnek a gyerekek, nem mindenki tudja ezt maximálisan megtenni. De nem is gondolom, hogy mindenkinek egyformán kellene reagálnia a kihívásokra. Persze, mi mindenben támogatjuk őket, de figyelembe kell vennünk, hogy a saját tempójukban tudnak haladni, ami nyilván más és más.

Hogyan segítik a tanulásban a játékosokat, hogy szervezik meg ebből a szempontból az életüket?

Elsősorban a végzős, nyolcadikos és tizenkettedikes diákoknak tartunk plusz foglalkozásokat, felkészítőket. Vannak olyan nevelőtanáraink, akik az iskolai pedagógusokkal egyeztetve segítenek a tanulásban. A kollégium minden nevelője rendelkezik tanári képesítéssel, így egyénileg is tudnak segíteni a gyerekeknek. Azokból a tantárgyakból, amelyekben egyik nevelő sem jártas, igyekszünk külsős szakembert bevonni.

Feltételezhetően kettős érzés van az elitképzéses játékosok szüleiben. Egyrészt örülnek, büszkék arra, hogy lehetőséget kaptak a fejlődésre, arra, hogy megvalósítsák az álmukat. Másrészt aggódnak, hogy otthonról elkerülve a jégen kívüli nevelésük hogyan folytatódik. Mit üzenne nekik válaszul a bizonytalanságokra?

Nem vagyok az az ember, aki rögtön megígéri, hogy ne búsulj, nem fog fájni, minden egyből könnyű, szép, jó lesz. A gyerekek szeretik itt. Ahányszor rákérdezek, mindig azt hallom, hogy ők a jégkorongban képzelik el a jövőjüket, úgyhogy a lehető legjobb helyen vannak a terveik szempontjából. De ez nyilván nem könnyű, mert egy nagyon új helyzetbe cseppentek bele. Otthonról kikerülve egy teljesen új környezetben, új emberekkel kell megtalálniuk az egyensúlyt. Rövid idő alatt nagyon sok változáson mentek keresztül, úgyhogy türelmesnek kell lennünk a játékosokkal, mert nem megy egyik pillanatról a másikra.

De azt bátran mondhatom, hogy az akadémia mindent próbál biztosítani nekik, amire szükségük van. Táplálkozási tanácsadó segíti, hogy megfelelően étkezzenek, van pszichológus, orvos, gyógytornász. Bármi probléma merül fel, olyan szakemberekhez fordulhatnak, akikre nyugodtan rábízhatják magukat. Meg vagyok győződve, hogy ha jégkorongozók szeretnének lenni, a lehető legjobb helyen vannak.

Székelyföldi Jégkorong Akadémia

A 2022. DECEMBER 11-TŐL ÉRVÉNYES ÚJ VASÚTI MENETREND

VONAT SZÁMA	CSÍKSZEREDA	KARCFALVA	GYERGYÓSZENTMIKLÓS	MEGJEGYZÉS
4503	05:12	05:42	06:30	
4501	07:34	08:08	08:59	
4507	12:14	12:44	13:28	
4509	14:52	15:24	16:18	
4511	15:37	16:07	17:10	
4513	19:52	20:21	21:15	
4523	23:31	24:00	Marosfő 00:25	
VONAT SZÁMA	**GYERGYÓSZENTMIKLÓS**	**KARCFALVA**	**CSÍKSZEREDA**	**MEGJEGYZÉS**
4504	05:05	05:58	06:32	
4506	08:07	09:02	09:43	
4508	13:01	13:57	14:30	
4510	14:58	15:42	16:21	
4512	18:43	19:34	Madéfalva 19:56	
4522	20:20	21:10	21:48	

A SZEMÉTSZÁLLÍTÁS PROGRAMJA A 2023-AS ÉVRE

HÓNAP	KARCFALVA	JENŐFALVA	SZELEKTÍV HULLADÉK
Január	5, 19	6, 20	6
Február	2, 16	3, 17	3
Március	2, 16, 30	3, 17, 31	3
Április	13, 27	14, 28	7
Május	11, 25	12, 26	5
Június	8, 22	9, 23	2
Július	6, 20	7, 21	7
Augusztus	3, 17, 31	4, 18	4
Szeptember	14, 28	1, 15, 29	1
Október	12, 26	13, 27	6
November	9, 23	10, 24	3
December	7, 21	8, 22	1

Jánossy Alíz, gasztronómiai szakíró keresett fel, hogy megjelent egy szakácskönyvsorozat (négy kötet), amit a felcsíki ételreceptek gyűjtésével, majd kiadásával folytatnának. Abban kérte a segítségemet, hogy adjam meg pár olyan háziasszony nevét és elérhetőségét, akiknek nem esik nehezére elkészíteni egy hagyományos vagy kedvenc ételt, ami majd egy újabb könyv tartalmát képezné. Így történt, hogy az újonnan megjelent szakácskönyv 10 receptet tartalmaz a községünkben élő háziasszonyok konyhájából, akiket végül ajánlottunk a szerzőnek. Név szerint: **Gidró Judit, Bíró Magdolna, Kozma Veronika, Erőss Anna, Both Ágnes, Albert Tünde, Kajtár Irén, Miklós Ibolya, Gyenge Anna, Erőss Mária** vállalták a nemes feladatot, az ők ételreceptjét olvashatjuk, és bátran ki is próbálhatjuk a saját konyhánkban.

A receptgyűjtő körút során az ételt természetesen a szerző és munkatársai előtt kellett elkészíteni, előre egyeztetett időpontban, mert közben fotók készültek a folyamatról, ami még szebbé és tartalmasabbá teszi a könyvet. Továbbá a személyes találkozó és főzés közben „jóízű" beszélgetések alakultak ki a szerző és a háziasszonyok között, annak érdekében is, hogy bepillantást nyerjen egy felcsíki háziasszony háztartásába, életérzéseibe, és mindezt visszaadja a könyv oldalain az olvasó és használó számára is.

Alíz ilyen szépen fogalmaz a felcsíkiakról: *[...]* ***„Dolgos, szorgalmas, vendégszerető és mélységesen vallásos embereknek ismertem meg tehát a felcsíkiakat.***

Érthető, hogy több mint 40 év múltával nem kis izgalommal vágtam bele a felcsíki receptgyűjtő körutunkba Bartalis Előd fotós kollégámmal, ugyanis titokban nagyon kíváncsi voltam arra, hogy a fennebb említett kvalitások még mindig jellemzőek-e rájuk. Örömmel nyugtázhattam viszont, hogy a dolgosság és szorgalmasság bizony nagyon is megmutatkozik a szépen rendezett falvakban, a takaros portákban, ahol minden a helyén van és gondozott. A vallásosságról pedig sok esetben már a telefonos egyeztetésekkor megbizonyosodhattam, hiszen több olyan házigazdánk is akadt, aki kerek perec megmondta: elvállalja a főzést a készülő szakácskönyvben, de csak úgy, ha húsmentes ételt főzhet, mert ő betartja a böjtöt. A receptgyűjtést ugyanis márciusban, a húsvét előtti 40 napos nagyböjt idején kezdtük. Történt viszont olyan is, hogy a helyszínen szégyelltük meg magunk, amikor házigazdánk csatlakozva hozzánk az ételkóstoláshoz, elkezdte az asztali áldást: ***„Jövel el Jézus, légy vendégünk..."****. Mi ugyanis Előddel már jóízűen kanalaztuk az ételt, sietvén a következő helyszínre, amikor vendéglátónk is asztal mellé ülhetett. Ami pedig a felcsíkiak vendégszeretetét illeti, nos, itt is szinte minden portán felpakoltak valami finomsággal. Ha nem az épp akkor készült ételből adtak, akkor szörpöt, lekvárt vagy szilvapálinkát kaptunk, de olyan is volt, aki friss, házi tojással kedveskedett, vagy a fagyasztóban tárolt, korábbi borjúvágásból származó húscsomagot pakolt. Sőt, húsvéthoz közeledvén olyan háziasszonyunk is akadt, aki gyopárral ékesített piros tojásokat, mellé pedig saját készítésű horgolt kosaracskát adott.*

A már említett jó tulajdonságok mellett akadt egy olyan is, amit nem tudtam a felcsíkiakról, illetve nem voltam tudatában, mennyire jellemzi őket. Ez pedig nem más, mint a hagyományokhoz való ragaszkodásuk, illetve azok tisztelete. [...]

A felcsíki asszonyok kreativitása és újdonságok iránti nyitottsága a hideg- és gyors ételes, illetve a desszertes-süteményes fejezetnél mutatkozik meg, ezekbe ugyanis bekerült néhány olyan recept, amelyekhez a profi szakácsok és cukrászok is csak bólogatva hümmöghetnek." [...]

Továbbá Selyem-Balázs Antónia, szakács és kommunikációs szakember, a könyv szerkesztője ajánlásának részletét is szeretném kiemelni, főként a megemlített célcsoport miatt tenném...: [...] „A kedves férfiaknak, fiúknak, csibészeknek is felhívnám a figyelmét rá, nemcsak azért, mert több mint száz szép hölgy van könyvünkben, hanem azért is, ha kedvükre valót találnak benne, akkor ragadjanak fakanalat és készítsék el! [...]

Olvassák, lapozzák haszonnal a könyvet, érezzék át Felcsík hangulatát, főzzenek finomabbnál finomabb ételeket, és ha tehetik, étel előtt igyanak meg egy pohár pálinkát! Ez csak hozzátesz a felcsíki életérzéshez! Jó étvágyat!"

Köszönjük a bizalmat és a sok munkát kedves Alíz, kívánunk továbbra is jó munkabírást, erőt és egészséget. Áldott ünepeket!

Egy olyan "falunkbeli" háziasszony ételreceptjét ragadtunk ki a könyvből, ami akár a karácsonyi ünnepi asztalon is megállja a helyét. A további lapszámokban pedig bemutatjuk a fennmaradt kilenc ételreceptet is. Akinek felkeltettük az érdeklődését a köny tartalma iránt, annak ajánljuk szeretettel mi is, vásárolja meg!

(A ***100 felcsíki recept, több mint 100 felcsíki háziasszony*** *című gyűjtemény, illetve a Tortoma Kiadó más hasonló jellegű kiadványai megvásárolhatók Gyenge Annuskánál.)*

Kozma Anna

HÚSGOMBÓCCSORBA

Both Ágnes (Ági) (55 éves) – Csíkkarcfalva

Hozzávalók

2 kápiapaprika, 2 paradicsom, 4 közepes murok (sárgarépa), 2 petrezselyem, 1 kis zeller, 1 kis fej hagyma, 10-15 dkg zöldborsó, 0,5 dl olaj, 2-3 szál leostyán (lestyán), só, citromlé vagy citromsó (citromsav); a gombóchoz: 50 dkg darált marhahús, 10 dkg füstölt szalonna, ½ kis fej hagyma, 2-3 cikk fokhagyma, 1 tojás, só, bors.

Elkészítése

A füstölt szalonnát ledaráljuk, hozzáadjuk a darált marhahúshoz, beleütjük a tojást, belereszeljük a hagymát és a fokhagymát, sózzuk, borsozzuk, összegyúrjuk, és diónyi gombócokat formázunk belőle. A megformázott gombócokat lapítóra (vágódeszkára) sorakoztatjuk, és felhasználásig félretesszük.

A kockára vágott zöldségeket és a zöldborsót az olajon megdinszteljük, forró vízzel feltöltjük, sózzuk, beletesszük a cérnával átkötött leostyánt, és felforraljuk. Ha már forr a leves, beletesszük a gombócokat, és addig főzzük, amíg minden megpuhul.

A legvégén kidobjuk a levesből a leostyánt, kevés citromlével savanyítjuk, és tálaljuk.

(A recept az eredeti képekkel a baróti Tortoma kiadó engedélyével jelent meg.)

Áldott karácsonyi ünnepeket és egészségben gazdag új esztendőt kíván a SZÉKASZÓ szerkesztősége minden kedves olvasónak!

VICCEK

Gyors rendőrök
Két részeg rendőr nagy sebességgel nekihajt a fának.
- Kolléga, ezért megérdemelnénk egy kitüntetést. Még soha nem értünk ilyen gyorsan a baleset helyszínére – szólal meg az egyik rendőr.

Eladó?
A vásárló bemegy a boltba, és kérdezi a pult mögött álló alaktól:
- Maga eladó?
- Én nem, de itt körülöttem minden.

A rendőr és az egyetemisták
Egy csoport egyetemista szabálytalanul kel át az úton. A rendőr megállítja őket, és meg akarja büntetni. Az ifjak könyörögnek, de a rendőr hajthatatlan marad. Végül egyik diáknak mentő ötlete támad, és így szól:
- Amikor maga is egyetemista volt...
- Na menjenek! – mondja a rendőr.

Válság
- Mondja, János bácsi, fél maga a válságtól? – kíváncsiskodik az újságíró.
- Fiam, én ötven év házasság után már semmitől sem félek.

Nagylelkű végrendelet
Haldoklik az öreg székely, végrendelkezik. Mindenik fiára hagy valamit, és eszébe jut, hogy mint hívő ember, az egyháznak is kellene hagynia valamit. „Azt a tinót, amelyik a tavaszon szántás előtt hat héttel a havasba elvesze, hagyom az eklézsiának. Ha netán megkerülne, legyen a Mihály fiamé.

Patikusi műhiba
A székely bácsi kér valamit csuklás ellen a patikában. A patikus áthajol a pulton, és váratlanul hátba vágja, majd megkérdi:
- Segített?
- Nem tudom, gyógyszerész úr, kimegyek a szekerhez, s megkérdezem a feleségemet, aki már reggel óta csuklik.

Igazságos testvér
- Istvánka, miért nem adod oda a szánkót a húgodnak is? – elégedetlenkedik az anya.
- Már hogyne adnám oda, felfelé mindig ő húzza! – feleli a gyermek.

Időzített perselyezés
- Plébános úr, miről fog ma prédikálni a híveknek? – kérdezi a megyebíró.
- A spórlásról szeretnék beszélni az egybegyűlteknek – feleli a pap.
- Akkor ma prédikáció előtt fogunk perselyezni – oldja meg a megyebíró a kényes kérdést.

Sietős beszélgetés
- Kivel beszélgettél két órát a kapuban este? – kérdezi a férj a feleségétől.
- Komámasszonnyal. Nem volt ideje bejönni – feleli a feleség.

(Fülöp László viccgyűjteményéből)

SKANDI

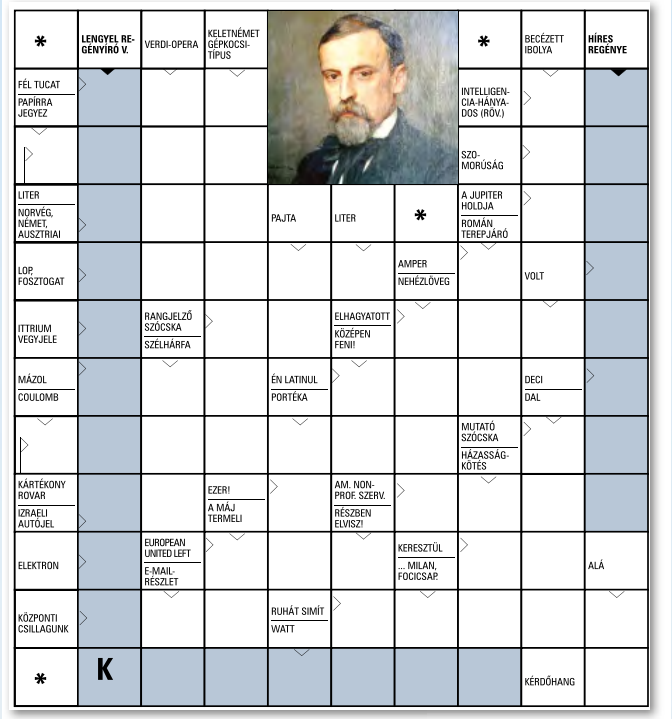

Készítette: Benedek Enikő
Megjelent a Hargita Népében

székaszó

Szerkesztők: SZŐCS László, KOZMA Anna, SZABÓ Kázmér
E-mail: szocslaszlo86@yahoo.com, tel: 0745 217076
Arculatterv, tipográfia: ÁDÁM Gyula, TOP INVEST
Nyomdai kivitelezés: TOP INVEST KFT.

A beküldött írásokat szerzőik előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, esetenként szerkesztett formában jelentetjük meg.

A lapszám megjelenését támogatta
Magyarország Miniszterelnöksége valamint
a Bethlen Gábor Alapkezelő ZRT.

MINISZTERELNÖKSÉG
BETHLEN GÁBOR Alapkezelő Zrt.

EU Ecolabel
www.ecolabel.eu
EU Ecolabel: RO/028/2